

HET GEBOORTE-JAAR VAN WILLEBRORDUS SNELLIUS.

DOOR

P. VAN GEER.

In het levensbericht omtrent bovengenoemden vaderlandschen geleerde, voorkomende in de eerste aflevering van dezen jaargang, heb ik als zijn geboortejaar 1591 vermeld, en daarin de overeenstemmende berichten van binnen- en buitenlandsche geloofwaardige schrijvers gevolgd. Zoo vindt men dit in SIEGENBEEK, *Geschiedenis der Leidsche hoogeschool*; VAN KAMPEN, *Geschiedenis der Letteren en Wetenschappen in de Nederlanden*; VAN DER AA, *Biographisch woordenboek der Nederlanden* en evenzoo in POGGENDORFF, *Biograph. Wörterbuch*, evenals bij MONTUCLA, *Histoire des Mathématiques*.

Toch is mij bij nader onderzoek gebleken, dat het jaartal onjuist is en de geboorte van W. SNELLIUS minstens tien jaren vroeger moet gesteld worden. De opmerking is niet nieuw, maar komt reeds voor in een opstel van J. J. TEDING VAN BERKHOUT in de *Algemeene konst- en letterbode* voor het jaar 1847. Dit merkwaardig stukje schijnt aan de aandacht ontsnapt te zijn, zooals het ook eerst na het schrijven van de levensschets ter mijner kennis kwam. Daarin wordt gewezen op de weinige overeenstemming tusschen het geboortejaar en sommige levensomstandigheden. De eerste levensbeschrijving der beide SNELLIUSSEN bevindt zich in het werk *Athenae Batavae* van JOHANNES MEURSIUS, hoogleeraar aan de Leidsche hoogeschool en tijdgenoot van W. SNELLIUS. In de

voorrede van dit werk wordt uitdrukkelijk vermeld, dat ieder der levenden zijne eigene lotgevallen verhaalt, andere de lotgevallen hunner afgestorven vrienden mededeelen. Het is dus meer dan waarschijnlijk, dat de levensbeschrijving van w. SNELLIUS eene autobiografie is, en die van den vader mede door den zoon is geleverd. In de eerste wordt nu, zonderling genoeg, het jaar van geboorte niet vermeld, zooals bij nagevoeg alle andere plaats heeft, doch wel staat er geschreven, dat WILLEBRORD in 1600 openbare lessen aan de hoogeschool gaf en hij toen nauwelijks 19 jaren oud was. In het levensbericht van RUDOLF SNELLIUS wordt vermeld dat hij drie zonen had; WILLEBRORD, JACOB en HENDRIK; de laatste stierf jong; JACOB zeventien jaren oud, den 17den Mei 1599, en zoo bleef de oudste alleen over. Hieruit volgt, dat JACOB in 1582 werd geboren en de geboorte van den oudsten zoon vroeger plaats had. Van de levensbeschrijving van w. SNELLIUS werd eene vertaling opgenomen in: ORLERS, *Beschrijvinge der stad Leyden*, doch hierin ook zijn dood in 1626 vermeld.

Aan de alleszins juiste opmerking van TEDING VAN BERKHOUT kan ik thans nog het volgende toevoegen. Hij vermeldt, dat de doopboeken van 1581 te Leiden niet meer voorhanden zijn, zoodat men niet met volledige nauwkeurigheid bepalen kan, wanneer w. SNELLIUS geboren is. De tegenwoordige archivaris der stad, Jhr. RAMMELMAN ELSEVIER, heeft op mijn verzoek in het archief eenige nasporingen verricht en het volgende, dat hierop betrekking heeft, gevonden. In het "*Register van Inwoonders te Leiden*", opgemaakt in September 1581 staat vermeld, dat op het Pieterskerkhof woonde: Mr. RUDOLPHUS SNELLIUS, Prof. Math.; MACHTELD CORNELISDR. zijn wijf, WILLEBRORD, haer beyder zoon, waaruit ontwijfelbaar volgt, dat deze vroeger is geboren. In overeenstemming met de levensbeschrijving van MEURSIUS kan dus het jaar 1581 met groote waarschijnlijkheid als het geboortejaar van WILLEBRORD SNELLIUS worden aangegeven, zoodat hij bij zijn overlijden in 1626 den ouderdom van 45 had bereikt. De verdere in mijn levensbericht voorkomende jaartallen zijn nauwkeurig, zoodat slechts de leeftijd van w. SNELLIUS telkens tien jaren ouder moet gedacht worden.

Verdere nasporingen van den archivaris, benevens een onderzoek van andere stukken, hebben nog de volgende niet onbelangrijke bijzonderheden aangaande de levensomstandigheden der beide SNELLIUSSEN aan het licht gebracht. RUDOLF SNELLIUS heeft met zijn gezin geruimen tijd op het Pieterskerkhof gewoond en had daar vele studenten bij zich

aan huis, zooals destijds, bij het schrale tractement der professoren, meer gebruikelijk was. In het bovengenoemd register worden niet minder dan 22 kostgangers vermeld. In het inschrijvingsalbum, dat in de eerste jaren der Leidsche hoogeschool ook de woonplaats der studenten bevatte, wordt dit bevestigd, daar telken jare een vrij aanzienlijk getal wordt vermeld, die hunne woonplaats bij den hoogleeraar R. SNELLIUS hadden. Dit duurde tot 1601, toen hij een huis kocht op de Koepoortgracht, waar hij tot zijn dood woonde. Hier schijnt hij geen kostgangers meer gehouden te hebben, althans in het album worden tot 1603 slechts zeer enkele, daarna geene meer vermeld. Na den dood van R. SNELLIUS in 1613 ging het huis over op zijn eenig overgebleven zoon en opvolger WILLEBRORD; deze was intuschen den 1 Aug. 1608 gehuwd met jonkvrouwe MARIA DE LANGHE, dochter van den burgemeester van Schoonhoven. Scholieren heeft hij niet in huis gehad, althans in het album heb ik geen aangetroffen en bij de opgave eener volkstelling der stad in 1623 wordt ook geen bij hem inwonend vermeld. Wel staat hier aangeteekend, dat zijn gezin bestond uit man, vrouw en twee kinderen, een zoon RODOLPHUS en eene dochter JANNETTE; kort daarna is er nog een tweede zoon LAURENS bijgekomen. Dat hij in ruimere omstandigheden leefde dan zijn vader, is toe te schrijven óf aan het vermogen, dat zijn vader door de talrijke kostgangers verzamelde en hem naliet, óf aan zijne vrouw, die uit aanzienlijke familie ontsproten, wellicht ook eenig vermogen aanbracht.

Zoo blijkt nu ook de inschrijving van WILLEBRORD SNELLIUS in 1590 in het Album Studiosorum der Leidsche hoogeschool juist te zijn. Wel was hij toen eerst 9 jaren oud, doch eene vroegtijdige inschrijving was destijds niet zeldzaam, omdat er eenige voordelen aan verbonden waren, daarenboven was zij voor zonen van professoren kosteloos (honoris ergo). Op merkwaardige wijze wordt dit trouwens bevestigd. Op 14 Juni 1625 staat in dit album vermeld: "RUDOLPHUS SNELLIUS out 9 jaren, studerende onder sijn vader en wonende bij zijn vader in, (honoris ergo)." Zoo liet WILLEBRORD op gelijken leeftijd zijn zoon inschrijven, als met hem zelve door zijn vader was geschied.

Ten slotte kan ik nog vermelden dat WILLEBRORD SNELLIUS in de Pieterskerk werd begraven. In het werk: KNEPPELHOUT VAN STERKENBURG, "*De gedenkteeken in de Pieterskerk te Leiden* (1871)", staat vermeld, dat zijn graf is bedekt door een zerk, waarop het volgend opschrift staat te lezen: "Hier leggen begraven Mr. WILLEBRORDUS SNELLIUS, in

syn leven Professor Matheseos, sterf op den 30 Octobris 1626, ende MARIA DE LANGHE, syn huisvrouw, sterf op den 11 Novembris 1627." Aan een der pilaren is een fraai gedenkteeken ter eere van w. SNELLIUS bevestigd; het bevat een latijnsch opschrift. Zonderling is het, dat beide opschriften nauwkeurig den datum van den dood vermelden, doch geen van beiden den leeftijd of het geboortejaar aanwijst, zooals anders bij dergelijke opschriften gebruikelijk is.

Zoo heeft de vrouw van w. SNELLIUS haar man niet lang overleefd van de drie kinderen is verder niets bekend, zij hebben den grooten naam huns vaders niet voortgezet. In het *Album studiosorum* komt de naam nog tweemaal voor; den 16 Dec. 1642 werd namelijk de voormelde zoon RUDOLPHUS ten tweede male ingeschreven op nieuw *honoris causa*, doch thans als candidaat in de medicijnen, wonende te 's Hage. De jongste zoon LAURENS werd den 11 Aug. 1640 als student in de rechten ingeschreven; hierbij werd door den rector JOHANNES POLYANDER, een tijdgenoot van WILLEBRORD, doch hem lang overlevende, deze treffende hulde aan zijn vroeg gestorven ambtgenoot gebracht: filius b. m. MAGNI SNELLII (zoon van den *grooten* SNELLIUS, zaliger gedachtenis!)

Leiden, 15 December 1883.
